

Üç ve Dört Yaş Grubu Çocukların Annelerine Yönelmiş Oldukları Cinsellikle İlgili Sorular ve Annelerin Verdikleri Cevapların İncelenmesi

Dilek ACER*
İsmihan ARTAN**

ÖZET

Bu araştırma üç ve dört yaş grubu çocukların annelerine sormuş oldukları cinsellikle ilgili soruları; annelerin bu sorulara verdikleri cevapları ve bu soruları cevaplarken neler hissettiklerini incelemek amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla üç ve dört yaşında, sağlıklı, normal gelişim gösteren çocuklara sahip ve evli olan 355 anne araştırma kapsamına alınmıştır. Örneklem grubuna alınan çocukların cinsellikle ilgili hangi soruları sorduklarını ve annelerin bu soruları nasıl cevapladıklarını belirlemek amacı ile araştırmacı tarafından hazırlanan "cinsel eğitim anket formu" kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin istatistiksel analizinde "ki-kare testi" kullanılmıştır. Bunun yanısıra, bulguların yüzde dağılımları da tartışmada gözönünde bulundurulmuştur. Araştırma sonucunda; örneklem grubundaki çocukların cinsellikle ilgili soru sorup sormamalarında yaşın etkili bir faktör olduğu ifade edilebilir. Cinsiyetin ise sadece kız-erkek farklılığı ile ilgili sordukları sorular üzerinde etkili bir faktör olduğu söylenebilir.

ABSTRACT

The Analysis of Questions Asked By Children of Three And Four Year Old Group Related To Sex And The Answers Given By Mothers

This research was done for the purpose of analyzing questions related to sex asked by a group of three and four year old children, the answers given by mothers, and how mothers felt while answering them. This

---

* MEB Fatih Sultan Mehmet İlköğ. Ok. Öğ. ANKARA

** Doç. Dr., Hacettepe Üniv. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Böl. Öğ. Üy.

research included 355 mothers with healthy, normally developing children. A poll form was prepared and utilized to determine what subjects related to sex children tend to ask, and how mothers tended to answer such questions. A ki-square test was applied in the statistical analysis of the data obtained in the research. In addition, the percentage of the dispersion was also taken into consideration in the argument. The results of the research indicate that age was an important factor in the population of children concerning whether or not to ask questions related to sex. It was further found that sex has an influence only on the questions that are related to difference between girls and boys.

Anne-babalar, çocukları doğduğu andan itibaren onların yaptıkları herşeyle gurur duymaya hazırdırlar. Bebeğin ilk ağlayışı, başını çevirışı, nesneyi gözleriyle takip edişi, ilk adımları, ilk sözcükleri anne-babanın gurur kaynağıdır. İlk sözcükleri yeni sözcükler, kısa cümleler, sorular takip eder ve çocuklar büyüme sürecinde pekçok soru sorarlar. Anne-babalar da çocuklarının bitmez tükenmez sorularını sabırla cevaplayarak onların öğrenmelerine yardımcı olmak isterler. Ancak, çocukları ilk kez cinsellikle ilgili bir soru sorduğunda anne-babalar telaşa düşerler.

Çocuklara yaşamın gerçeklerini öğretmek için en uygun kişiler olan anne ve babaların çoğu, çoğunlukla kendileri de yeterince bilgi sahibi olmadıkları için cinsel konularda kendilerini rahatsız hissederler. Oysa Salk'a göre, çocuğa, cinsellik konusunu anne-babasından öğrenme fırsatı tanınmalıdır. (Salk, 1993).

Cinsellik sözcüğünden çıkarılan anlam herkes için aynı değildir (Özgüven, 1997). SIECUS (Sexuality Information and Education Council of the United States) 'a göre insan cinselliği, bireylerin cinsel bilgisini, inançlarını, davranışlarını, değerlerini ve tavırlarını kapsar. İnsan cinselliğine etik ve dini değerlerle birlikte kültürel değerler de yön verir (SIECUS, 1999).

Cinsellik insan gelişiminin ayrılmaz bir parçasıdır ve doğum öncesi dönemde gelişmeye başlar. Cinsellik insan gelişiminin sağlıklı bir yönü olmakla beraber genelde üzeri kapalı ele alınan ve görmezden gelinen bir konudur. Bu durum da cinsel eğitim olgusunu ortaya çıkarmaktadır. Cinsel eğitim denince akla anatomik ve fizyolojik unsurlardan oluşan bilgiler gelmektedir. Fakat cinsel eğitim sadece bir insanın üremesine ait bilgileri içermemektedir. Cinsel eğitim, genel anlamda, çocuğun kız veya erkek olarak kendi cinsiyetine uygun davranış biçimlerine yönelmesi için gereken bilgileri ve deneyimleri öğrenme, kavrama ve uygulama sürecidir. Cinsel eğitim dendiği zaman cinselliğin akla gelen **fizyolojik yönü** ile cinsel eğitimin olması gereken **gerçek anlamdaki içeriği** arasında bir kavram karmaşası yaşanmaktadır (Webb, 1991; Çok, 1998; Stronck, 1984).

Cinsel eğitimin gerekliliğini kabul etmek yeterli değildir. Anne-babanın cinsel eğitimin, genel eğitimin bir parçası olduğunu, beşikten başlayarak tüm çocukluk ve ergenlikte sürdüğünü, çocuğun gelişiminin her döneminde gerekli olduğunu bilmesi gerekir. Anne-babalar ve eğitimciler, cinselliğin bir anda, ergenliğe girilen ilk günde ortaya çıkmadığını unutmamalıdır. Cinsellik, çocuğun tüm yaşamında vardır ve kişiliğin gelişimi üzerinde etkilidir (Göksel, 1980; Pernoud, 1982).

Toplumumuzda cinsellik hakkında konuşurken rahat bir tavır sergilenememekle beraber aslında yetişkinler çocuklara farkında olmadan cinsel eğitim vermektedirler. Cinsellik konusunda hiç konuşmamakla da birşeyler söylenmiş olmaktadır. Anne-babaların, konuşmadan, hareketlerle iletilen mesajların, konuşularak iletilenlerden daha güçlü bir etkiye sahip olduğunu bilmeleri gerekir. Konuşmamakla, cinselliğin bir tabu ve tartışılmaması gereken bir konu olduğu izlenimi verilmektedir. Oysa çocuğunun gözü önünde eşini öpen bir baba çocuğuna cinsel eğitim vermektedir. Kısaca, hiç cinsel eğitim vermediğini sananlar, hatta bu konuda hiç konuşmamış olanlar bile devamlı cinsel eğitim vermektedirler (Jennings, 1993; Uçar, 1994).

İyi bir ebeveyn olmanın gereklerinden biri, çocuğun cinsellikle ilgili sorularını tam anlamıyla cevaplandırmaktır. Cinsellik konusu, yetişkinlerin kendi aralarında olduğu kadar, çocuklarıyla da konuşmakta zorlandıkları bir konudur. Ebeveynler, bebeklerin nereden geldiği, kız ve erkeklerin anatomik farklılığı gibi sorular karşısında duydukları utanç, isteksizliği ya da kararsızlığı, ses tonu, vücut dili ve mimikleriyle çocuklarına da yansıtırlar (Rousey, 1991).

Ünlü düşünür Montaigne, cinsel eğitimin gerekliliğini şu sözleriyle belirtmiştir: Cinsel gerçeğin erkenden öğretilmesi, daha iffetli ve daha verimli olmasını sağlar. Yoksa herkes onu kendi hayal gücünün keyfine göre bulmaya kalkar (Montaigne, 1994).

Okulöncesi dönemdeki çocuklar, kendilerinin ve başkalarının vücutları dahil olmak üzere her konuda çok meraklı ve konuşkandırlar. Bu dönemdeki çocuklarda, birbirlerinin kıyafetlerinin altını gözetleme, oyuncak bebeklerin elbiselerini çıkartma gibi davranışlar gözlenebilir. Bu yaşlar arasındaki erkek çocuk, tuvaletini yaparken bir penisinin olduğunu farkındadır. Erkek çocuklar cinsel organlarını rahatça görebilmekte ve dokunabilmektedirler. Aynı şey kız çocuklar için geçerli değildir. Anatomik yapı nedeni ile kız çocukların genital bölgelerini görmeleri zordur. Bu yüzden cinsel organını tanımakta daha geç kalabilirler.

Okulöncesi dönemdeki çocuklar:

*Cinsiyet farklılıklarını bilirler ve bu konulara çok meraklı olurlar.

*Yaşlıları veya diğer çocuklarla evcilik, doktorculuk gibi cinsel öğeleri içeren oyunlar oynarlar.

*Yetişkinlerin cinsel davranışlarını taklit edebilirler.

*“Nereden geldim?” sorusu, en çok merak ettikleri konuyu vurgulamaktadır (Wilson, 1991).

Bu dönemdeki çocuklar karşı cinsteki oyun arkadaşlarının, kendilerinininkinden farklı bir vücuda sahip olduğunu keşfettiklerinde bundan oldukça etkilenirler. Bu yüzden bu gerçeği gözleyerek, dokunarak ya da sorular sorarak incelerler. Bu tür davranışlar çok normaldir ve normal olarak değerlendirilmelidir. Bazı araştırmacılar, anne-babaların, çocuklarının merak ve keşif isteğinin, kendilerini ve dünyayı anlamak adına doğal bir gelişim olduğunu bilmelerinde büyük yarar olduğunu belirtmektedirler. Sorulara dürüstçe ve doğru yanıtlar vermek, meraklarını gidermelerine yetecek bir yumuşaklıkla konuşmak çocukların kendi vücutlarına karşı olumlu düşünceler geliştirmelerine yardımcı olacaktır (Kupper, 1992).

Birçok anne-baba, çocuklarının, bebeğinin nereden geldiği konusuna yoğun bir ilgi duyduğunu belirtirler. Çocuğun bu konudaki sorularına verilen en yaygın cevaplar “göbekten çıkar” ya da benzer şekillerdedir. Çocuğun sevdiği ve güvendiği birine cinsellikle ilgili sorular sorması çok doğaldır. Eğer bu sorular doğru ve anlaşılabilir bir şekilde cevaplanmazsa, çatışma durumu söz konusu olabilir; yanlış bilgilendirme, çocukta duygusal bir kargaşanın oluşmasına öncülük edebilir. Bu tür sorular karşısında kaçamak cevaplar alan ya da merakından ötürü alay edilen çocuk, yetişkine güven duyamaz.. Büyükleme kendinden gizlediği bir şeylerin olduğu yolunda kuşku besleyip, bu merakını bir gizlilik perdesi altında araştırmaya yönelebilir (Freud, 1997, çev: Budak, S.; Julian, 1967; Aktaş, 1993).

Cinsel eğitim sadece hayat, üreme ve cinsel ilişki konusundaki gerçeklerle sınırlandırılmamalıdır. Konu ile ilgilenen uzmanlar, detaylı bir cinsel eğitimin, biyolojik, sosyo-kültürel, psikolojik ve manevi boyutlara da hitap etmesi gerektiğini belirtmektedir. SIECUS (Sexuality Information and Education Council of the United States) ’a göre ayrıntılı bir cinsel eğitim şu özellikleri içermelidir:

*Gerçekler, veriler ve bilgiler,

*Duygular, değerler ve tutum/davranışlar,

*Etkili bir iletişim kurabilmeyi ve sorumlu kararlar almayı sağlayacak kişilik özellikleri (Kupper, 1992).

Pekçok araştırmada ergenlik dönemindeki gençler cinsellikle ilgili konuları ebeveynleri ile konuşmaktan neden kaçındıklarını şöyle açıklamaktadırlar. Anne-babalar:

*Öğretmenmiş gibi davranıyorlar,

*Birden bire fazla ciddileşiyorlar,

*Birşeyi anlatmak için lafı çok uzatıyorlar,

- *Konuyu gündeme yanlış zamanlarda getiriyorlar,
- *Fazla gülmüyorlar,
- *Duygular hakkında konuşmuyorlar.

Aslında anne ve babalar çocuklarının kendilerine yönelttikleri sorulardan mutluluk duymalıdır. Çünkü bu durum çocuğun, kendini ebeveyninin yanında rahat hissettiğinin ve ebeveynini bir başvuru kaynağı olarak gördüğünün bir göstergesidir (Wilson, 1991). Bu nedenle de çocukların sordukları sorular değerli bir armağan gibi kabul edilip, gereken özen gösterilmelidir.

YÖNTEM

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Ankara il merkezinde bulunan, üç ve dört yaş grubu çocuğu olan anneler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Ankara il merkezindeki toplam 20 adet Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması merkezi arasından basit rasgele örnekleme yöntemi ile seçilmiş olan 4 adet Ana Çocuk Sağlığı ve Aile planlaması merkezine başvuran; üç ve dört yaş grubu sağlıklı ve normal gelişim gösteren çocuğu olan; 20-39 yaşları arasında; evli ve ilkokul mezunu 355 anne oluşturmıştır.

Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan bir anket formu kullanılmıştır. Anket formu üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde aileye ait demografik özellikler; ikinci bölümde çocuğun cinsellikle ilgili sorduğu sorular ve annenin verdiği cevaplar; üçüncü bölümde ise annenin aldığı cinsel eğitim ve bu eğitim hakkındaki düşüncelerini belirlemek amacıyla sorular yer almıştır.

Anket formu, AÇSAP merkezlerine gelen annelere bu merkezlerde uygulanmıştır. Ayrıca bu merkezlerden adresler alınmış ve evlere gidilerek annelere uygulanmıştır. Her iki yerde de anket formları annenin dikkatinin dağılmayacağı bir oda seçilerek araştırmacı tarafından yüzyüze görüşme tekniği ile doldurulmuştur.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde ki-kare istatistiksel yöntemi kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi ise 0.05 olarak kabul edilmiştir.

BULGULAR ve TARTIŞMA

Çizelge I
Örneklem Grubundaki Annelerin Yaş Dağılımı

Anne Yaşı	S	%
20 - 29	226	63, 7
30 - 39	129	36, 3
TOPLAM	355	100, 0

Çizelge II
Örneklem Grubundaki Çocukların Yaş Dağılımı:

Çocuk Yaşı	S	%
3	129	36, 3
4	226	63, 7
TOPLAM	355	100, 0

Çizelge III
Örneklem Grubundaki Çocukların Cinsiyet Dağılımı.

Çocuk Cinsiyeti	S	%
Kız	193	54, 4
Erkek	162	45, 6
TOPLAM	355	100, 0

Çizelge IV
Örneklem Grubundaki Çocukların Cinsellikle İlgili Soru Sorup Sormadıklarının Çocuk Yaşına Göre Dağılımı.

Çocuk yaşı \ Cinsellikle ilgili soru sorup sormadığı	Soru soran		Soru sormayan		Toplam	
	S	%	S	%	S	%
3	52	40, 3	77	59, 7	129	100, 0
4	183	81, 0	43	19, 0	226	100, 0
TOPLAM	235	66, 2	120	33, 8	355	100, 0

$\chi^2 = 60, 68540, p < 0, 05$, Önemli

Çizelge IV’de çocukların cinsellikle ilgili soru sorup sormadıklarının yaşlara göre dağılımı incelenmiştir. Cinsellikle ilgili soru sorup sormama ile yaşlar arasındaki fark istatistiksel anlamda önemli bulunmuştur ($p < 0,05$). Yüzde değerlere bakıldığında üç yaşındaki çocukların % 40,3’ünün, dört yaşındaki çocukların ise % 81,0’inin cinsellikle ilgili sorular sordukları görülmektedir.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre dört yaşındaki çocukların, üç yaşındakilere göre cinsellikle ilgili daha fazla soru soruyor olmalarının nedeni; zihinsel, sosyal, duygusal ve fiziksel gelişim yönünden ileri seviyede olmalarından kaynaklanıyor olabilir.

Çizelge V
Örneklem Grubundaki Çocukların Cinsellikle İlgili Soru Sorup Sormadıklarının Çocuk Cinsiyetine Göre Dağılımı.

Cocuk cinsiyeti	Cinsellikle ilgili soru sorup sormadığı		Soru Soran		Soru Sormayan		TOPLAM	
	S	%	S	%	S	%	S	%
Kız	129	66.8	64	33.2	193	100.0		
Erkek	106	65.4	56	34.6	162	100.0		
TOPLAM	235	66.2	120	33.8	355	100.0		

$\chi^2=0.07795$, $p>0.05$, Önemsiz

Çizelge V'te cinsellikle ilgili soru sorup sormama üzerinde cinsiyetin etkisinin olup olmadığı araştırılmıştır. Cinsellikle ilgili soru sorup sormama ile cinsiyetler arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$). Yüzde değerlere bakıldığında kız çocuklarının % 66.8'inin; erkek çocuklarının %65.4'ünün cinsellikle ilgili soru sordukları görülmektedir.

Kohlberg (1966) ve Ullian (1974) çocukların cinselliği anlamasında zihinsel gelişim düzeyinin gözardı edilmemesi gerektiğini vurgulamaktadır. Kohlberg, çocuğun öncelikli cinsler arasındaki fiziksel farklılıkları fark ettiğini, buna bağlı olarak kız mı, erkek mi olduğunu anladığını söyler. Daha sonra cinsiyetin her zaman aynı kalacağını büyüyünce de değişmeyeceğini anladığını, daha sonra da insanlar saçını, kıyafetini değiştirse bile cinsiyetinin aynı kalacağını anladığını söyler (Hughes, et. al., 1996). Bu bilgilerin ışığında Çizelge IV ve V karşılaştırıldığında cinsellikle ilgili soru sorma üzerinde yaşın önemli, cinsiyetin önemsiz olduğu görülmektedir. Bu bulgu, bu yaş grubunda, her iki cinsiyetteki çocukların da cinsel konuları merak ettiklerini, bununla ilgili sorular sorduklarını düşündürmektedir. Yaş büyüdükçe tüm gelişim alanlarındaki ilerlemeye paralel olarak ifade edici dil gelişiminde de ilerlemeler olmaktadır. Buna bağlı olarak yaş büyüdükçe daha fazla soru sormaları doğal karşılanmalıdır.

Çizelge VI'da çocukların cinsellikle ilgili soruları kime sorduklarının, cinsiyetlere göre dağılımı incelenmiştir. Cinsellikle ilgili soruların kime sorulduğu ile cinsiyetler arasındaki fark istatistiksel olarak önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$). Yüzde değerlere bakıldığında kız çocuklarının % 60.1'inin, erkek çocuklarının ise %54.9'unun cinsellik ile ilgili soruları anneye yönelt-

tikleri görülmektedir. Sadece babaya soru soran çocuk olmadığı görülürken, hem anneye hem babaya soru soran çocuk oranı ise % 8.5 olarak bulunmuştur.

Çizelge VI
Örneklem Grubundaki Çocukların Cinsellikle İlgili Soruları Kime Sorduklarının Çocuk Cinsiyetine Göre Dağılımı.

Kime sorar / Çocuk cinsiyeti	Anneye		Anneye ve Babaya		Sormaz		TOPLAM	
	S	%	S	%	S	%	S	%
Kız	116	60,1	13	6,7	64	33,2	193	100,0
Erkek	89	54,9	17	10,5	56	34,6	162	100,0
TOPLAM	205	57,7	30	8,5	120	33,8	355	100,0

$\chi^2=1.29224$, $p>0.05$, Önemsiz

Bu yaş grubu çocukların zamanlarının büyük kısmını anne ile geçirdikleri düşünülebilir. Babalar eve akşam gelmekte ve çocukla anneden daha kısa bir zaman dilimini paylaşmaktadırlar. Aynı zamanda Türk toplumunda babaların çocuk eğitimine annelerden daha az katıldıkları, bu nedenle de çocukların sorularını çoğunlukla anneye yönelttikleri düşünülebilir.

Bennett, yapmış olduğu araştırmada evde anne ile ev işi, çocuk bakımı konularını paylaşan babaların daha fazla cinsel eğitime katıldıklarını ve çocukların babaları ile cinsel konuları tartışırken daha rahat olduklarını bulmuştur (Baldwin ve Baranoski, 1990).

Çizelge VII
Örneklem Grubundaki Çocukların Kız-Erkek Farklılığı ile İlgili Sormuş Oldukları Soruların Çocuk Cinsiyetine Göre Dağılımı.

Kız-erkek farklılığı ile ilgili sorular / Çocuk cinsiyeti	Kızların neden pipisi yok		Erkekler çişini neden ayakta yapıyor?		Erkeklerin cinsel organı neden değişik?		Kızların cinsel organı neden değişik?		Kızların pipisi olur mu?		Sormaz		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Kız	32	16,6	29	15,0	19	9,8	1	0,6	2	1,0	110	57,0	193	100,0
Erkek	28	17,3	13	8,0	0	0	14	8,6	9	5,6	98	60,5	162	100,0
TOPLAM	60	16,9	42	11,8	19	5,4	15	4,2	11	3,1	208	58,6	355	100,0

$\chi^2=39.36859$, $p<0.05$, Önemli

Çizelge VII'de üç ve dört yaş grubu çocukların kız-erkek farklılığı ile ilgili sordukları soruların çocuk cinsiyetine göre dağılımı incelenmiştir. Kız-erkek farklılığı ile ilgili soruların sorularda cinsiyetler arası fark istatistiksel olarak önemli bulunmuştur ($p<0.05$). Yüzde değerlere bakıldığında kızla-

rın % 57.0'sinin, erkeklerin % 60.5'inin kız-erkek farklılığı ile ilgili sorular sormadıkları görülmektedir. Kız çocuklarının % 0.6'sının, erkek çocukların % 8.6'sının "kızların cinsel organı neden değişik?" sorusunu sordukları görülmektedir. "Erkeklerin cinsel organı neden değişik?" sorusunu soran kız çocuklarının oranı % 9.8 iken erkek çocukların hiçbirisi bu soruyu sormamıştır.

Pernoud, üç-altı yaş arasındaki kız ya da erkek çocukların cinsel organlarına dokunmaktan hoşlandıklarını ve bunun sonucu kuşku ve merakın oluşan bir takım duyguların oluşacağını belirtmektedir (Pernoud, 1982). Çocukta oluşan kız-erkek farklılığı üzerinde odaklaşan bu kuşku ve merakın çocuğu soru sormaya yönelteceği düşünülmektedir.

Çizelge incelendiğinde kız çocukların % 15.0'inin, erkek çocukların % 8.0'inin "erkekler çişini neden ayakta yapıyor?" sorusunu sordukları görülmektedir.

Uçar, iki-dört yaşları arasındaki kız çocuklarının neden kendi pipilerinin olmadığını ve neden kendilerinin ayakta işeyemediklerini merak ettiklerini ifade etmektedir (Uçar, 1994). Freud kız çocuklarının penise karşı büyük bir ilgi beslediğini ve penisi olan erkek çocukları gibi çiş yapmaya çalıştıklarını söylemektedir (Freud, 1997; çev: Budak, S.). Yörükoğlu, erkek çocuklarının kızların pipilerinin olmayışını açıklamak için kafa yorduklarını belirtmiştir (Yörükoğlu, 1987). Çocuğun libidinal enerjisi fallik döneme girmesiyle genital bölgede yoğunlaşmıştır. Çocuk her ne kadar üremenin doğasını bilmesede, Freud çocukların cinsel organlara karşı bilinçsiz bir eğilimleri olduğunu savunmaktadır (Hughes, et. al., 1996). (mnx çok gözlü düzende ki-kare istatistiksel analizi ile değerlendirmeye alındığında, satır veya sütunlardaki göz sayısının %20'sinin beklenen frekansları <5 olduğu için istatistiksel bir işlem gerçekleştirilememiştir).

Çizelge VIII

Örnekleme Grubundaki Annelerin Kız-Erkek Farklılığı ile İlgili Sorulan Sorulara Vermiş Oldukları Cevapların Sorulan Sorulara Göre Dağılımı.

Anne nasıl cevaplar?	Doğru		Yanlış		Sormaz		TOPLAM	
	S	%	S	%	S	%	S	%
Kız erkek farklılığı ile ilgili sorular								
Kızların neden pipisi yok?	50	83,3	10	16,7	0	0	60	100,0
Erkekler çişini neden ayakta yapıyor?	36	85,7	6	14,3	0	0	42	100,0
Erkeklerin cinsel organı neden değişik?	17	89,5	2	10,5	0	0	19	100,0
Kızların cinsel organı neden değişik?	12	80,0	3	20,0	0	0	15	100,0
Kızların pipisi olur mu?	9	81,8	2	18,2	0	0	11	100,0
Sormaz	0	0	0	0	208	100,0	208	100,0
TOPLAM	124	35,0	23	6,4	208	58,6	355	100,0

Çizelge VIII'deki yüzde değerler göz önüne alındığında annelerin kız-erkek farklılığı ile ilgili soruları doğru cevaplamaya çalıştıkları görülmektedir, ancak yanlış cevapların oranı da gözardı edilemeyecek kadar yüksektir. Annelerin "kızların cinsel organı neden değişik?" sorusunu % 20.0 oranında yanlış cevapladıkları göze çarpmaktadır.

Perusse, cinsel organların neden değişik olduğuna ilişkin soruların cinsiyetin keşfine bağlı bir bunalım sonucu oluştuğunu ve bu soruların erkekliğin bir üstünlükmüş gibi gösterilmeden, kızın vücudundan da hiçbir şeyin koparılmadığını anlatarak cevaplandırılması gerektiğini belirtmektedir (Perusse, 1988).

Çizelge IX Örneklem Grubundaki Annelerin Cinsellikle İlgili Soruları Yanıtlarken Neler Hissettiklerinin Anne Yaşına Göre Dağılımı.

Anne ne hisseder	Çekingen utangaç hissederim		Rahat hissederim		Şaşırırım		Sormaz		TOPLAM	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
20 - 29	66	29,2	78	34,5	6	2,7	76	33,6	226	100,0
30 - 39	31	24,0	50	38,8	4	3,1	44	34,1	129	100,0
TOPLAM	97	27,3	128	36,1	10	2,8	120	33,8	355	100,0

$X^2=1.27842$, $p>0.005$, Önemsiz

Araştırma örneğine alınan annelerin cinsellikle ilgili soruları yanıtlarken neler hissettiklerinin anne yaşına göre dağılımı Çizelge IX'da verilmiştir. Yapılan ki-kare istatistiksel analiz sonuçlarına göre bu dağılımdaki farklılığın önemsiz olduğu bulunmuştur ($p>0.05$). Yüzde değerlere bakıldığında 20-29 yaşları arasındaki annelerin % 34.5'inin, 30-39 yaşları arasındaki annelerin % 38.8'inin cinsellikle ilgili soruları yanıtlarken kendilerini rahat hissettikleri görülmektedir.

Geasler, Dannison ve Edlund (1995), beş yaşına kadar olan çocuklara sahip ailelerle yaptıkları çalışmada, anne ve babaların, çocuklarının cinsellik içeren reklam ve komedi filmlerini izledikten hemen sonra kendilerine yönelttikleri cinsel sorulardan rahatsızlık duyduklarını bulmuşlardır.

Harris Poll 1988 yılında 7-18 yaş grubu çocuklarının ebeveynleri ile yaptığı çalışmada, ebeveynlerin % 60.0'ünün çocukları ile cinsel konuları konuşurken kendilerini rahat hissettiklerini bulmuştur (Wilson, 1991). Yürütülen çalışmada ise, 20-29 yaş grubundaki annelerin % 34.5'inin, 30-39 yaş grubundaki annelerin ise % 38.8'inin kendilerini rahat hissettikleri bulunmuştur. Bunun düşük bir oran olduğu söylenebilir. Annelerin çocuklarının cinsellikle ilgili sorularını yanıtlarken neler hissettikleri bir anlamda onların kendi çocukluklarında aldıkları cinsel eğitimin bir yansımasıdır denebilir. Bizim ülkemizde cinsel konular hala bir tabu sayılmakta, konuşulması,

paylaşılması ayıp ve hatta bazı kesimlerce günah olarak değerlendirilmektedir. Değişik ülkelerde yürütülen çalışmalardaki verilerin farklılığı toplumların cinselliğe bakış açılarının farklılığından kaynaklanıyor olabilir.

Kupper'e göre, anne-babalar kişisel ve toplumsal birçok nedenden dolayı cinselliği yaklaşımı zor bir konu olarak görürler. Bu yüzden kültürü, eğitim seviyesi, dini inançları ve yaşam deneyimleri ne olursa olsun anne ve babaların çocuğuyla cinsellik konusunu konuşurken kendilerini rahatsız hissettiklerini belirtmektedir (Kupper, 1992).

Yılmaz'ın yaptığı çalışmada ondört-onsekiz yaş grubu gençlere sahip anne-babaların % 54.9'u çocukları ile cinsel konuları konuşmaktan rahatsız olmadıklarını ifade etmişlerdir (Yılmaz, 1990).

Jennings (1993), yapılan birçok araştırma sonucunda, anne-babaların doğru cinsel bilgilerden yoksun olduğunu ve bu durumun da onları sıkılgan ve utangaç yaptığını bulduğunu belirtmektedir.

Çizelge X Örneklem grubundaki Annelerin Cinsellik ile İlgili İlk Bilgilerini Kimden Aldıklarının Anne Yaşına Göre Dağılımı.

Cinsellikle ilgili İlk bilgilerin kaynağı	Arkadaş		Eş		Aile		Akraba		Kitap Dergi Televizyon		Okul		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Anne yaşı														
20 - 29	81	35,8	62	27,5	31	13,7	23	10,2	17	7,5	12	5,3	226	100,0
30 - 39	41	31,8	40	31	22	17,1	9	7	12	9,3	5	3,8	129	100,0
TOPLAM	122	34,4	102	28,7	53	14,9	32	9	29	8,2	17	4,8	355	100,0

$\chi^2=2.97550, p>0.05$, Önemsiz

Çizelge X'da örnekleme alınan annelerin yaşının cinsellikle ilgili ilk bilgileri kimden aldıkları üzerinde etkisi olup olmadığı incelenmiştir. Ki-kare istatistiksel analiz sonuçlarına göre bu dağılımdaki farklılığın önemsiz olduğu bulunmuştur ($p > 0.05$). Yüzde değerler incelendiğinde her iki yaş grubundaki annelerin ilk bilgilerini en yüksek oranda arkadaşlarından aldıkları görülmektedir. Bu değerler 20-29 yaş grubu anneler için % 35.8; 30-39 yaş grubu anneler için %31.8'dir.

Ergenlerin cinsel bilgi kaynağını inceleyen pekçok araştırma sonucuna göre, cinsellikle ilgili temel bilgi kaynağı yaşlılardır (Çok, 1998; Stronck, 1984; Jennings, 1993; Baldwin ve Baranoski, 1990).

Çizelge incelendiğinde 20-29 yaş grubu annelerin % 13.7'sinin; 30-39 yaş grubu annelerin ise % 17.1'inin cinsellikle ilgili ilk bilgilerini ailelerinden aldıkları görülmektedir. Çok'un derlemelerine bakıldığında Onur (1982) ve Başgül (1997)'ün hem annelerin, hem de babaların ergenler tarafından önemli bir cinsel bilgi kaynağı olarak belirlendiğini vurguladıkları görülmektedir (Çok, 1998).

Çizelge XI
Örneklem grubundaki Annelerin "Cinsel Eğitim Nedir?" Sorusuna verdikleri Cevapların Annenin Ailesinden Aldığı Cinsel Eğitimin Yeterli Olup Olmaması Durumuna Göre Dağılımı

Cinsel eğitim nedir ?	Cinsel ilişki		Cinsellikle ilgili tehlikeler hakkında bilgilendirmek		Kız-erkek arkadaşlığı ve evlilik gibi konularda aydınlatmak		Büyüme ve gelişme ile ilgili bilgiler vermek		Çocuğa cinsel kimliğini kazandırmak		Üreme ve doğum olaylarını açıklamak		Duygusal ilişki		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Aileden alınan cinsel eğitim																
Yeterli	16	66,7	2	8,3	2	8,3	2	8,3	0	0	1	4,2	1	4,2	24	100,0
Yetersiz	24	43,6	2	3,6	5	9,1	8	14,5	9	16,5	2	3,6	5	9,1	55	100,0
Ailemden cinsellikle ilgili bilgi almadım	175	63,4	7	2,5	32	11,6	17	6,2	21	7,6	7	2,5	17	6,2	276	100,0
TOPLAM	215	60,6	11	3,0	39	11,0	27	7,6	30	8,5	10	2,8	23	6,5	355	100,0

(mnx çok gözlü düzende ki-kare istatistiksel analizi ile değerlendirmeye alındığında, satır veya sütunlardaki göz'e sayısının % 20'sinin beklenen frekansları < 5 olduğu için istatistiksel işlem gerçekleştirilememiştir).

Cinsellikle ilgili ilk bilgiyi eşimden aldım diyen 20-29 yaş grubu annelerin oranı % 27.5; 30-39 yaş grubu annelerin oranı ise %31.0'dir. Bunun nedeni toplumumuzda cinsel eğitimin evlilik ve cinsel birleşme eğitimi olarak algılanması ve bu nedenle de ailelerin konudan kaçınmaları olarak düşünülebilir.

Kitap, dergi, televizyon gibi kaynaklardan cinsel bilgi aldıklarını ifade eden annelerin oranı 20-29 yaş grubu annelerde % 7.5; 30-39 yaş grubu annelerde % 9.3'tür. Ward (1995), adolesanlarla yaptığı çalışmada televizyonun cinsellik konusunda neredeyse bir öğretmen kadar etkili olduğunu ortaya koymuştur.

Çizelge XI'de örneklem grubundaki annelerin "cinsel eğitim nedir?" sorusuna verdikleri cevapların annenin ailesinden aldığı cinsel eğitimin yeterli olup olmaması durumuna göre dağılımı incelenmiştir.

Çizelge XI incelendiğinde yeterli eğitim almış, yetersiz eğitim almış ya da ailesinden cinsellikle ilgili bilgi almamış her üç gruptaki annelerin de en yüksek oranda cinsel eğitimi cinsel ilişki eğitimi olarak algıladıkları görülmektedir. Yüzde değerlere bakıldığında aldığı cinsel eğitimi yeterli olarak nitelendiren annelerin % 66.7'sinin; yetersiz olarak nitelendiren annelerin % 43.6'sının, cinsellikle ilgili bilgi almadım diyen annelerin % 63.4'ünün cinsel eğitimi cinsel ilişki ile bağlantılı düşündükleri görülmektedir.

Kupper ve arkadaşları (1992), insanların cinsellik konusundaki en önemli yanlışlarının cinselliğin sadece cinsel ilişki olarak algılanması olduğunu belirtmişlerdir. Çizelge incelendiğinde ülkemizde de aynı şekilde yanlış bir yoruma gidilerek cinsel eğitimin cinsel ilişki ile bağdaştırıldığı görülmektedir. Bu da tabii ki ailelerin cinsel eğitim konusunda daha tutuk, kaygılı ve çekingen olmalarına neden olacaktır.

Araştırmadan elde edilen bulgular, ülkemizde cinsel eğitim konusunda çok büyük adımlar atılması gerektiğini düşündürmektedir. Öncelikle aileler, eğitimciler ve toplumdaki tüm bireyler cinsel eğitim konusunda bilinçlendirilmelidirler. Cinsel eğitimin gerçek anlamı vurgulanmalı, yanlış inanışlardan sıyrılarak içinde bulunduğumuz çağa uygun bir cinsel eğitim anlayışı geliştirmeye çalışılmalıdır.

KAYNAKLAR

1. AKTAŞ, Y., (1993), **Baba Yoksunluğunun Çocuğun Gelişimi Üzerindeki Etkileri**. 9. YA-PA Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri, Ya-Pa Yayınları, 308-311, İstanbul.
2. BALDWIN, S.E.; Baranoski, M.V., (1990), **Family Interactions and Sex Education in the Home**. Adolescence. 25.
3. ÇOK, F., (1998), **Türkiye'de Çocuk ve Gençlerin Cinsel Gelişim ve Eğitimlerine Genel Bakış**. II. Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi, 4-6 Kasım, A. Ü. ÇOKAUM Yayınları.

4. FREUD, S., (1997), **Cinsellik Üzerine Üç Deneme**. Çev: Budak, S., Öteki Yayınevi, 1. Baskı, Ankara.
5. GEASLER, M.J., et. al., (1995), **Sexuality Education of Young Children: Parental Concerns**. Family Relations, 44: 184-188.
6. GÖKSEL, F.A., (1980), **Cinsel Eğitim**. TRT Çocuk Yayınları Semineri, 26-28 Ekim 1979, Antalya, 138-141.
7. HUGHES, F.P., et. al., (1996), **Child Development**, West Publishing Company, U. S. A.
8. JENNINGS, H.G.; Brock, J. L., (1993), **Sexuality Education: What Daughters in Their 30s Wish Their Mothers Had Told Them**. Family Relations, 42: 61-65.
9. JULIAN, C.J.; Jackson, N.E., (1967), **Modern Sex Education**. Holt Rinehart and Winston. New York.
10. KUPPER, L., et. al., (1992), **The Development of Sexuality, Sexuality Education for Children and Youth Disabilities**. ERIC Document, ED 346676, 1-5.
11. MONTAIGNE, M., (1994), **Denemeler**. Çev: Eyüboğlu, S., Cem Yayınevi, 23. Baskı, İstanbul.
12. ÖZGÜVEN, İ. E., (1997), **Cinsellik ve Cinsel Yaşam**. PDREM Yayınları, Ankara.
13. PERNOUD, L., (1982), **Çocuğun Cinsel Eğitimi**. e Yayınları.
14. PERUSSE, F.C. (1988), **Çocuklara Cinsel Konuda Ne Söylemeli, Nasıl Söylemeli**. Çev: Dirim, A., Gülen Ofset, İstanbul.
15. ROUSEY, C.G., (1991), **Sex Education for the Preschool Child. Organizing Parent Discussion Groups in Preschools**. ERIC Document, ED 343726.
16. SALK, L., (1993), **Çocuğun Duygusal Sorunları**. Çev: Onur, E., Remzi Kitabevi, 5. Baskı, İstanbul.
17. SIECUS (Sexuality Information and Education Council of the United States) , (1999) , <http://www.siecus.com>.
18. STRONCK, R.D., (1984), **Answering Their Questions About Sexuality**. The American Biology Teacher, 46: 87-91.
19. UÇAR, H., (1994), **Çağdaş Çocuk Cinsel Eğitimi**. İnkilap Kitapevi, İstanbul.
20. WARD, M.L., (1995), **Talking About Sex**. Journal of Youth and Adolescence, 24: 595-615.
21. WEBB, L., (1991), **Çocuk, Aile ve Anaokulu**. Çev: Yafet, D., Ya-Pa Yayınları, İstanbul.
22. WILSON. P. M., (1991), **When Sex is the Subject: Attitudes and Answers for Young Children**. ERIC Document, ED 338950.
23. YILMAZ, H., (1990), **14-18 Yaş Grubu Ortaöğretim Öğrencilerinin Cinsel Eğitimi**. G. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
24. YÖRÜKOĞLU, A., (1987), **Çocuk Ruh Sağlığı**. Doğu Matbaası, 13. Baskı, Ankara.